

TINH GỌN BỘ MÁY CỦA HỆ THỐNG CHÍNH TRỊ: TỪ CHỈ DẪN CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH ĐẾN ĐỊNH HƯỚNG CỦA ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM HIỆN NAY

TRẦN THỊ KIM NINH^(*)
VĂN THỊ THANH MAI^(**)

Ngày nhận bài: 22/3/2025 Ngày thẩm định: 29/3/2025 Ngày duyệt đăng: 20/5/2025

Tóm tắt: Sau khi Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa ra đời năm 1945, những chỉ dẫn của Chủ tịch Hồ Chí Minh về bộ máy nhà nước, về các yếu tố như tính hiệu quả, tinh gọn, phục vụ nhân dân, vẫn còn nguyên giá trị. Những chỉ dẫn này cần được vận dụng sáng tạo trong cuộc cách mạng tinh gọn bộ máy của hệ thống chính trị Việt Nam hiện nay.

Từ khóa: Chủ tịch Hồ Chí Minh; Đảng Cộng sản Việt Nam; hệ thống chính trị; tinh gọn bộ máy

1. Đặt vấn đề
Chủ tịch Hồ Chí Minh là người sáng lập nhà nước kiểu mới - nhà nước của dân, do dân, vì dân, nơi quyền lợi và quyền làm chủ của nhân dân được tôn vinh hàng đầu. Chủ tịch Hồ Chí Minh cũng chính là người khởi xướng và đặt nền tảng cho công cuộc cải cách, tinh giản bộ máy công quyền. Người chỉ rõ, cán bộ nhà nước là “công bộc”, là “đây tớ” của nhân dân, do đó phải tận tâm, tận lực phục vụ nhân dân. Một bộ máy công kênh, nhiều thủ tục phiền hà sẽ là gánh nặng cho dân và làm suy yếu mối liên hệ giữa nhà nước với nhân dân. Chính vì vậy, việc sắp xếp tổ chức phải khoa học, chức năng nhiệm vụ của từng cơ quan, từng cá nhân phải rõ ràng, tránh chồng chéo. Mục tiêu cao nhất của việc tinh gọn này là để bộ máy đó có thể phục vụ nhân dân một cách thiết thực và hiệu quả nhất, tránh được nạn quan liêu, tham nhũng, sách nhiễu nhân dân.

Quyết định tinh giản biên chế và sắp xếp tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị theo Kết luận số 121-KL/TW ngày 24/01/2025 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII “về tổng kết Nghị quyết số 18-NQ/TW ngày 25/10/2017 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII “Một số vấn đề về tiếp tục đổi mới, sắp xếp tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả”” và Kết luận số 126-KL/TW ngày 14/02/2025 của Bộ Chính trị, Ban Bí thư “về một số nội dung, nhiệm vụ tiếp tục sắp xếp, tinh gọn tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị năm 2025” thật sự là một cuộc cách mạng để “phá cái cũ đổi ra cái mới”⁽¹⁾ theo tư tưởng Hồ Chí Minh. Trên tinh thần “cần chỉnh đốn và kiện toàn bộ máy từ trên xuống dưới làm cho nó gọn gàng, hợp lý, ít tốn người tốn của mà làm được nhiều việc ích lợi cho nhân dân”⁽²⁾, cuộc cách mạng tinh giản biên chế và sắp xếp tổ chức bộ máy này đã, đang, tiếp tục được Tổng Bí thư Tô Lâm cùng toàn Đảng, toàn dân, toàn quân thực hiện chính là sự phá bỏ bộ máy cũ công kênh, kém hiệu quả để thay bằng một cơ cấu tổ chức mới tinh, gọn, nhẹ, hợp lý, hiệu quả

^(*) TS, Học viện Chính trị khu vực II, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

^(**) TS, Nguyên Phó Tổng Biên tập Tạp chí Tuyên giáo

để bước vào kỷ nguyên phát triển mới - kỷ nguyên xây dựng đất nước Việt Nam phát triển giàu mạnh, thịnh vượng.

2. Tinh gọn bộ máy để “làm cho bộ máy ấy chạy nhanh hơn, đều hơn, để đi mau đến thắng lợi hoàn toàn”⁽³⁾

Từ khi Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa ra đời, những vấn đề liên quan đến tổ chức bộ máy và biên chế tại các cơ quan công quyền đã được Chủ tịch Hồ Chí Minh đề cập trong nhiều bài viết, bài nói, như: *Cách tổ chức các Ủy ban nhân dân* (ngày 11/9/1945), *Thư gửi các đồng chí tỉnh nhà* (ngày 17/9/1945), *Chính phủ là công bộc của dân* (ngày 19/9/1945), *Thiếu óc tổ chức - một khuyết điểm lớn trong các Ủy ban nhân dân* (ngày 04/10/1945), *Tinh thần tự động trong các Ủy ban nhân dân* (ngày 05/10/1945), *Sao cho được lòng dân* (ngày 12/10/1945), *Thư gửi Ủy ban nhân dân các kỳ, tỉnh, huyện và làng* (ngày 17/10/1945), *Thư gửi các đồng chí Bắc Bộ* (ngày 01/3/1947), *Gửi Bộ Nội vụ* (ngày 10/3/1947), *Thư gửi các đồng chí Trung Bộ* (năm 1947), *Bài nói chuyện trong buổi bế mạc hội nghị cán bộ của Đảng lần thứ sáu* (ngày 18/01/1949), *Thư gửi Hội nghị kháng chiến hành chính* (tháng 4/1949), *Bài nói tại Hội nghị cung cấp toàn quân lần thứ nhất* (ngày 25/6/1952), *Bài nói chuyện tại lớp chính huấn các cơ quan khu I* (ngày 25/8/1953), *Lời khai mạc Hội nghị lần thứ bảy mở rộng của Ban Chấp hành Trung ương Đảng Lao động Việt Nam khóa II* (ngày 03/3/1955), *Bài nói tại hội nghị truyền đạt Nghị quyết của Bộ Chính trị và Nghị quyết của Hội đồng Chính phủ về kế hoạch Nhà nước năm 1962* (ngày 11/01/1962),... Trong đó, Người quan tâm cách thức tổ chức bộ máy gọn nhẹ, rõ ràng về chức năng, nhiệm vụ; mọi người trong bộ máy đó đều được phân công công việc cụ thể, hợp lý, đúng người đúng việc, tránh tình trạng chỗ thiếu, chỗ thừa,... bảo đảm các bộ phận trong guồng máy hoạt động đồng bộ, hiệu quả để phụng sự nhân dân được tốt nhất. Từ rất sớm, Sắc lệnh số 77-SL ngày 21/12/1945 “về việc tổ chức chính quyền nhân dân Chính phủ lâm thời” do Chủ tịch Hồ Chí Minh ký

đã quy định rõ tại Điều 3: “Ở mỗi thành phố sẽ đặt ba thứ cơ quan: Hội đồng nhân dân thành phố, Ủy ban hành chính thành phố và Ủy ban hành chính khu phố”. Theo đó, “Ủy ban có từ 5 đến 7 người phải cử ra: 1) Một Chủ tịch, đứng đầu Ủy ban... 2) Một Phó Chủ tịch, giúp đỡ và thay Chủ tịch khi anh này bận hay đi vắng. 3) Một Thư ký giữ sổ sách, làm biên bản trong các cuộc hội họp. 4) Một Ủy viên phụ trách chính trị... 5) Một Ủy viên phụ trách kinh tế tài chính... 6) Một Ủy viên phụ trách quân sự... 7) Một Ủy viên phụ trách xã hội... Chủ tịch, Phó Chủ tịch và Thư ký có thể kiêm phụ trách hoặc kinh tế, tài chính, hoặc tuyên truyền huấn luyện, hoặc quân sự, hoặc xã hội”⁽⁴⁾. Sự cần thiết tinh gọn các bộ, các cơ quan ngang bộ trong Chính phủ đã được Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định rõ khi trả lời phỏng vấn của các nhà báo hỏi về việc sao Chính phủ từ 13 bộ “bây giờ lại chỉ có 10 bộ” ngày 26/12/1945 là: “Vì nước mình nhỏ nên không cần nhiều bộ”⁽⁵⁾.

Trong những năm sau đó, từ thực trạng tổ chức và hoạt động của bộ máy chính quyền cách mạng non trẻ (vốn công việc thì nhiều mà kinh nghiệm còn thiếu), Chủ tịch Hồ Chí Minh đặc biệt quan tâm đến vấn đề tổ chức bộ máy một cách khoa học, gọn nhẹ, nhưng bảo đảm hoạt động hiệu quả để giải quyết khối lượng lớn công việc liên quan đến tình hình chính trị, kinh tế, văn hóa, xã hội, quốc phòng, an ninh, đối ngoại,... của Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa. Đồng thời, trên tinh thần trọng dụng, yêu thương con người “dụng nhân như dụng mộc”/“tài to ta dùng làm việc to, tài nhỏ ta cất làm việc nhỏ, ai có năng lực về việc gì ta đặt ngay vào việc ấy”, Chủ tịch Hồ Chí Minh yêu cầu những người làm công tác cán bộ phải nhận thức rõ rằng: “Chúng ta tất cả mọi người, bất kỳ ở một chức vụ nào, cao hay thấp, to hay nhỏ, tất cả mọi người làm thành một bộ máy. Thiếu một người nào hay có một người không làm tròn nhiệm vụ là hỏng cả”⁽⁶⁾, để xem xét “công việc có việc khó việc dễ, việc nặng việc nhẹ” nhằm “phân phối thể nào cho người đúng với việc, việc đúng với người, và ai cũng có công

việc, cũng phấn khởi lao động”⁽⁷⁾. Làm tốt công việc này sẽ khắc phục được tình trạng “chia công việc không khéo thành ra tư biện: nhiều việc quá thì sao làm được đến nơi đến chốn, vì thì giờ và sức lực người ta chỉ có chừng. Có kế hoạch làm việc nhưng sắp đặt công việc không khéo, phân công không sáng suốt thì việc cũng đến hỏng”⁽⁸⁾ - gây lãng phí sức người và thiệt hại về kinh tế...

Thực tế, Chủ tịch Hồ Chí Minh không chỉ quan tâm vấn đề tổ chức bộ máy, mà còn nhấn mạnh việc đổi mới, chỉnh đốn tổ chức, nâng cao chất lượng hoạt động của bộ máy và coi đó là nhiệm vụ thường xuyên phải làm. Trước hết, “*Tổ chức của Đảng cần phải kiên toàn hơn. Lễ lối làm việc cần phải tiến bộ hơn*”⁽⁹⁾. Tiếp đó là “2. Chấn chỉnh bộ máy chính quyền từ dưới lên trên, bắt đầu từ xã; dưới làm lên trên, trên làm xuống dưới, tự nhiên mọi việc sẽ thành... 4. Chỉnh đốn các đoàn thể quần chúng. Ta thắng lợi là nhờ dân mà hiện giờ nhiều đoàn thể dân chúng còn rất kém. 5. Muốn làm được những việc trên, trước hết phải chỉnh đốn nội bộ Đảng. Phải nêu ra những việc chính, nắm lấy đó mà làm”⁽¹⁰⁾..., để Đảng, hệ thống chính trị vững mạnh hơn, ngăn chặn được nguy cơ gây ra những căn bệnh cá nhân chủ nghĩa trong tổ chức bộ máy và đội ngũ cán bộ. Cụ thể, Người yêu cầu “các cơ quan đều phải tiết kiệm. Riêng cơ quan cung cấp tổ chức còn kèn càng, thừa người, phải sắp xếp cho gọn gàng, hợp lý, mọi người đều có công việc thiết thực, những người thừa phải đưa đi chỗ thiếu, những người ở lại phải thi đua nâng cao năng suất của mình. Thế là tinh giản, tinh là năng suất lên cao, làm cho mau cho tốt, giản là vừa phải, không kèn càng, tránh hình thức”⁽¹¹⁾ để “tổ chức phải gọn gàng. Nhiệm vụ của mỗi bộ phận, mỗi người phải quy định rõ ràng. Các cấp và các cán bộ lãnh đạo phải giúp đỡ và đôn đốc thường xuyên, phải kiểm tra chặt chẽ”⁽¹²⁾, làm cho bộ máy dù gọn nhẹ nhưng vẫn bảo đảm hoạt động hiệu quả. Đặc biệt, trong những năm miền Bắc thực hiện kế hoạch 05 năm lần thứ nhất, từ việc nhận thức rõ vấn đề “về biên chế - Từ các bộ, các ngành và

các địa phương, bộ máy đều quá cồng kềnh và càng ngày càng phình ra. Vì vậy mà sinh ra quan liêu, lãng phí”⁽¹³⁾, Chủ tịch Hồ Chí Minh yêu cầu “từ nay, chúng ta phải có một chuyển biến thật mạnh. Từ trên đến dưới, từ Trung ương đến địa phương đều phải chuyển mạnh... Các bộ, các tỉnh, các ngành, các nghề đều phải nâng cao tinh thần trách nhiệm, phải có biện pháp cụ thể, thiết thực, toàn diện và kịp thời”⁽¹⁴⁾ để hoàn thành và hoàn thành thắng lợi kế hoạch nhà nước hằng năm nói riêng, công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc để miền Bắc trở thành hậu phương lớn xã hội chủ nghĩa của tiền tuyến lớn miền Nam nói chung...

Vì thế, tinh gọn bộ máy đi đôi với tinh giản biên chế trong cả hệ thống chính trị theo tư tưởng Hồ Chí Minh chính là chỉnh đốn, kiên toàn, tinh gọn tổ chức và sắp xếp nhân sự hợp lý để nâng cao tính thống nhất, bảo đảm các cơ quan, các vị trí nhân sự đều hoạt động tiết kiệm, hiệu quả, tránh lãng phí, quan liêu, cửa quyền trên tinh thần kế thừa giá trị cốt lõi và đổi mới, phát triển (sắp xếp theo hướng đa ngành, đa lĩnh vực; cắt giảm đầu mối trung gian không cần thiết; đẩy mạnh phân công, phân quyền) chứ không phải là “đập đi để xây mới”; càng không phải chỉ đơn giản là “chuyển người” từ chỗ này sang chỗ khác, gây tốn kém, phức tạp,...

3. Định hướng của Đảng Cộng sản Việt Nam về tinh gọn bộ máy để tạo đà tăng tốc, bứt phá trong kỷ nguyên phát triển mới

Đảng Cộng sản Việt Nam là đội tiên phong của giai cấp công nhân, đồng thời là đội tiên phong của nhân dân lao động và của dân tộc Việt Nam, nên “không có cái lợi ích nào của Đảng mà không phải là lợi ích của nhân dân, hay ngược lại không có lợi ích nào của nhân dân mà không phải là lợi ích của Đảng, vì Đảng phải phục vụ quyền lợi của nhân dân”⁽¹⁵⁾. Vì thế, từ yêu cầu cấp thiết của thực tiễn, việc tinh gọn tổ chức bộ máy trong cả hệ thống chính trị theo Nghị quyết số 18-NQ/TW được triển khai trong 07 năm qua đã mang lại một số kết quả quan trọng. Việc đổi mới, sắp xếp tổ chức bộ máy đã bước đầu tạo chuyển biến tích cực, góp

phần nâng cao hiệu quả hoạt động của hệ thống chính trị. Tuy nhiên, vì nhiều nguyên nhân (khách quan và chủ quan), “việc sắp xếp tổ chức bộ máy chưa đồng bộ, chưa tổng thể, chưa gắn tinh giản biên chế với cơ cấu lại,... Chính vì vậy, cho đến nay, tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị vẫn còn công kênh, nhiều tầng nấc, nhiều đầu mối; hiệu lực, hiệu quả hoạt động chưa đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ” như Tổng Bí thư Tô Lâm đã nhấn mạnh (trong bài viết “Tinh - Gọn - Mạnh - Hiệu năng - Hiệu lực - Hiệu quả” ngày 05/11/2024). Thực tế cho thấy, qua gần 40 năm đổi mới và hội nhập quốc tế sâu rộng, dù “đất nước ta chưa bao giờ có được cơ đồ, tiềm lực, vị thế và uy tín quốc tế như ngày nay”⁽¹⁶⁾, nhưng hệ lụy từ sự công kênh, nhiều tầng nấc, nhiều đầu mối, chông chéo không chỉ gây lãng phí thời gian, tiền bạc, công sức của Nhà nước và nhân dân, mà còn trở thành gánh nặng (về ngân sách) và kìm hãm sự phát triển của đất nước. Các thủ tục hành chính với nhiều tầng nấc trung gian vừa cản trở, vừa là “điểm nghẽn” không chỉ làm nản lòng các nhà đầu tư trong nước và quốc tế, mà còn làm lỡ cơ hội phát triển, tăng tốc, bứt phá của đất nước,...

Đặc biệt, sự chông chéo, lấn sân vì phân định không rõ chức năng, nhiệm vụ của các tổ chức, cá nhân không chỉ cản trở, mà còn dẫn đến tình trạng vô hiệu hóa lẫn nhau của các cơ quan, đơn vị. Ngân sách nhà nước chủ yếu dùng để phục vụ quá trình hoạt động của một bộ máy công kênh, nên không còn nhiều để dành cho đầu tư và phát triển. Vì thế, để đáp ứng yêu cầu của tình hình và nhiệm vụ cách mạng trong kỷ nguyên mới - kỷ nguyên xây dựng đất nước Việt Nam phát triển giàu mạnh, thịnh vượng dưới sự lãnh đạo của Đảng, Tổng Bí thư Tô Lâm, toàn Đảng, toàn dân, toàn quân đã vận dụng sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh về tinh giản biên chế và sắp xếp tổ chức bộ máy: “Các cơ quan chính quyền và đoàn thể, các cơ quan kinh tế và các Ủy ban, cần phải *nâng cao năng suất, giảm bớt số người* (tinh giản)... Vô luận thể nào cũng phải tìm đủ cách để biên chế các cơ quan lại”⁽¹⁷⁾ để tiếp tục thực hiện quyết liệt Kết luận số 121-KL/TW,

Kết luận số 126-KL/TW. Trên tinh thần “chỉ bàn làm, không bàn lùi”, vì “đây là nhiệm vụ đặc biệt quan trọng, là cuộc cách mạng về tinh gọn tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị. Đây không chỉ là vấn đề về quy mô hay số lượng, mà sâu xa hơn là phải tạo sự thay đổi về chất trong hoạt động của hệ thống chính trị. Các đồng chí cán bộ lãnh đạo, người đứng đầu cấp ủy, cơ quan cần gương mẫu, chủ động, quyết liệt trong thực hiện nhiệm vụ được giao theo tinh thần “vừa chạy vừa xếp hàng”; “Trung ương làm gương, địa phương hưởng ứng”. Từng cấp, từng ngành bám sát kế hoạch để tổng kết và đề xuất mô hình cơ quan, đơn vị mình bảo đảm đúng tiến độ” và không tổ chức họp nhiều lần, không làm thí điểm như Tổng Bí thư Tô Lâm đã khẳng định⁽¹⁸⁾, việc “gắn tinh gọn tổ chức bộ máy với cơ cấu lại đội ngũ cán bộ đủ phẩm chất, năng lực ngang tầm nhiệm vụ, biên chế hợp lý, chuẩn hóa chức danh” đã được các cấp ủy, tổ chức đảng, người đứng đầu các cơ quan, địa phương, đơn vị trong cả hệ thống chính trị quán triệt sâu sắc và triển khai nghiêm túc.

Thực hiện theo yêu cầu và sự chỉ đạo của Tổng Bí thư Tô Lâm: “Yêu cầu chung là bộ máy mới phải tốt hơn bộ máy cũ và đi vào hoạt động ngay; không để ngắt quãng công việc, không để khoảng trống về thời gian, không để bỏ trống địa bàn, lĩnh vực; không để ảnh hưởng đến các hoạt động bình thường của xã hội, của người dân”⁽¹⁹⁾, thời gian qua, việc tinh giản biên chế, sắp xếp tổ chức bộ máy từ Trung ương đến địa phương nhằm bớt gánh nặng dùng ngân sách nhà nước “nuôi” hệ thống chính trị, đồng thời nâng cao hiệu lực, hiệu quả để “làm được nhiều việc ích lợi cho nhân dân”⁽²⁰⁾ đã được triển khai quyết liệt, nhanh chóng và đồng bộ. Cuộc cách mạng này được tuyên truyền rộng rãi trên tất cả các phương tiện báo chí truyền thông; được cấp ủy, nhất là cán bộ lãnh đạo, quản lý, người đứng đầu mỗi địa phương, cơ quan, đơn vị thấu triệt và làm công tác tư tưởng kịp thời, nắm rõ tâm tư, nguyện vọng của cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức, người lao động để tuyên truyền, giải thích, động viên... đã giúp mỗi người nhận thức

đúng về tính chất to lớn, quan trọng, đúng đắn, cần thiết, lâu dài, có ý nghĩa chiến lược và nhân văn của việc tinh gọn bộ máy của hệ thống chính trị và sẵn sàng đón nhận quyết định mới, cương vị mới, việc làm mới phù hợp trình độ, năng lực của mỗi người.

Về bản chất, tinh gọn bộ máy là “một cuộc sửa chữa, lau chùi, thêm dầu mỡ, thau nước cho bộ máy”⁽²¹⁾ như Chủ tịch Hồ Chí Minh đã khẳng định, mà ở đây là những gì tốt, phù hợp thì giữ lại và phát huy; bộ phận nào chông chéo, không phù hợp, lãng phí thì sắp xếp lại và nâng cao chất lượng; bộ phận nào không hiệu quả thì giải thể; chỉ thành lập mới các cơ quan, đơn vị khi thật sự cần thiết và gắn sắp xếp bộ máy với tinh giản biên chế... Trong quá trình tiến hành sắp xếp, bố trí lại cơ quan, đơn vị, nguồn nhân lực: một mặt, phải chí công vô tư đi liền với kiên quyết phòng, đấu tranh chống chủ nghĩa cá nhân, tư duy lợi ích nhóm, cánh hâu,... (bởi đó là trở lực, là điểm nghẽn vì liên quan đến lợi ích của nhiều cơ quan, đơn vị và cá nhân) để tạo nên một bộ máy gọn, nhẹ, hiệu năng, hiệu lực và sự phát triển cho mỗi cá nhân, đơn vị phù hợp với điều kiện thực tế của đất nước; mặt khác, phải chú ý trình độ, năng lực công tác, sở trường, phẩm chất của cán bộ, công chức, viên chức trên tinh thần “từ việc chọn người, giữ cán bộ năng lực”, không để “chảy máu chất xám để tránh tình trạng sắp xếp không phù hợp, tinh giản cực đoan để người yếu chuyên môn thì ở lại, người giỏi chuyên môn thì phải nghỉ hoặc chuyển đi...; nhất là “khi cần điều động một người cán bộ cao cấp, thì phải nói rõ lý lịch, năng lực, ưu điểm và khuyết điểm của cán bộ ấy; và vì sao cần phải điều động”⁽²²⁾ để bảo đảm khách quan, minh bạch, tâm phục, khẩu phục và sự đoàn kết, thống nhất nội bộ. Thực tế, việc triển khai quyết liệt từ Trung ương đến địa phương gắn với phát huy vai nêu gương của người đứng đầu (nêu cao tinh thần chí công vô tư, đặt lợi ích chung lên trên lợi ích riêng) trong thực thi công vụ đã góp phần làm cho việc tinh giản biên chế, sắp xếp tổ chức bộ máy không chỉ nhận được sự đồng tình, ủng hộ của toàn Đảng, toàn dân, toàn quân, mà còn được quyết liệt, gấp rút

triển khai đồng bộ, nhanh gọn, dân chủ, công khai, khoa học, hiệu quả.

Thực tế, việc sắp xếp lại các cơ quan của Đảng (hợp nhất Ban Tuyên giáo Trung ương và Ban Dân vận Trung ương; đổi tên Ban Kinh tế Trung ương thành Ban Chính sách, chiến lược Trung ương,...); Chính phủ (tổ chức bộ máy Chính phủ được tinh gọn còn 14 bộ, 03 cơ quan ngang bộ (giảm 05 bộ, ngành) và 05 cơ quan thuộc Chính phủ (giảm 03 cơ quan),...); Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam (giảm từ 16 đầu mỗi ban, đơn vị (cấp vụ) xuống còn 08 đầu mỗi ban đơn vị...) và việc tiếp tục sắp xếp bỏ cấp hành chính trung gian (cấp huyện) và định hướng sáp nhập một số đơn vị hành chính cấp tỉnh... theo Kết luận số 126-KL/TW cho thấy mục tiêu tinh gọn bộ máy đã bước đầu đạt được và chắc chắn sự “tinh gọn” này sẽ còn tiếp tục triển khai để bộ máy ngày càng gọn hơn. Dù quá trình triển khai cuộc cách mạng này cũng không tránh khỏi những khó khăn, thậm chí có cả những lực cản, nhưng Tổng Bí thư Tô Lâm đã chỉ đạo “đây là vấn đề rất cấp bách, bắt buộc phải làm, càng làm sớm càng có lợi cho dân, cho nước vì đã nhiều Đại hội của Đảng từ các nhiệm kỳ trước từng đặt ra vấn đề này, đặc biệt là từ Đại hội 12 đến nay. Điều đó cho thấy Đảng đã nhìn ra và thấy cần phải thực hiện nhưng quá trình triển khai chưa đạt mục tiêu đề ra. Đây thực sự là vấn đề khó, thậm chí rất khó vì khi tiến hành tinh gọn bộ máy sẽ liên quan đến tâm tư, tình cảm, nguyện vọng và đụng chạm tới lợi ích của một số cá nhân, tổ chức”⁽²³⁾. Cho nên, đã đến lúc chúng ta “phải tiến hành vì muốn có một cơ thể khỏe mạnh, đôi khi chúng ta phải “uống thuốc đắng”, phải chịu đau để “phẫu thuật khối u” thì mới khỏe được”.

Bởi vì, tinh gọn tổ chức không chỉ tạo nên một bộ máy mới (diện mạo mới), với chức năng, nhiệm vụ không chông chéo, bảo đảm hoạt động hiệu quả, mà còn góp phần xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức, người lao động của hệ thống chính trị có chất lượng cao hơn về năng lực và tinh thần dám nghĩ, dám làm, dám chịu trách nhiệm (“lãnh đạo yếu kém, thiếu trách nhiệm sẽ bị thay thế ngay, không để

đất nước lơ cơ hội phát triển” như Tổng Bí thư Tô Lâm đã nhấn mạnh tại *Hội nghị toàn quốc về đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia tại Hà Nội*, ngày 13/01/2025) để hoàn thành trọng trách được giao, đáp ứng yêu cầu của thực tiễn. Ngày 28/3/2025, Bộ Chính trị, Ban Bí thư đã ban hành Kết luận số 137-KL/TW “về Đề án sắp xếp, tổ chức lại đơn vị hành chính các cấp và xây dựng mô hình tổ chức chính quyền địa phương 2 cấp”. Theo đó, về số lượng đơn vị hành chính cấp tỉnh sau sắp xếp (còn 34 đơn vị hành chính cấp tỉnh gồm 28 tỉnh và 06 thành phố trực thuộc Trung ương). Kết thúc hoạt động của đơn vị hành chính cấp huyện hiện nay, kể từ ngày 01/7/2025 sau khi Hiến pháp năm 2013 (sửa đổi) có hiệu lực thi hành và theo Luật Tổ chức chính quyền địa phương năm 2025. Về sắp xếp, tổ chức lại đơn vị hành chính cấp xã, bảo đảm cả nước giảm khoảng 50% số lượng đơn vị hành chính cấp xã hiện nay.

Cuộc cách mạng tinh gọn, sắp xếp, tổ chức lại đơn vị hành chính các cấp, nhằm mang lại lợi ích kép: người dân hưởng lợi nhờ thủ tục hành chính tinh gọn, tiết kiệm thời gian, chi phí và tiếp cận dịch vụ công chất lượng hơn. Về kinh tế - xã hội, mô hình này giúp tinh gọn bộ máy, tiết kiệm ngân sách, nâng cao hiệu lực quản lý nhà nước, đồng thời tạo không gian phát triển lớn hơn, thu hút đầu tư hiệu quả và thúc đẩy liên kết vùng, nâng cao năng lực cạnh tranh tổng thể.

Từ sự thật không thể phủ nhận đó, có thể thấy rằng, tinh gọn bộ máy không phải là sự cắt giảm một cách cơ học, đơn giản, mà là loại bỏ những vị trí không cần thiết, nhằm khắc phục triệt để tình trạng chồng chéo về chức năng, nhiệm vụ, chia cắt về địa bàn, lĩnh vực; không phải là “phân chia quyền lực”, không phải “triệt hạ lẫn nhau để tranh giành vị trí, ghế” như các phần tử bất mãn, cơ hội, phản động xuyên tạc, mà là sắp xếp lại để tập trung cho những lĩnh vực then chốt, cho những nhân sự đảm bảo được yêu cầu về năng lực và phẩm chất đạo đức, xứng đáng, phù hợp để hoàn thành tốt nhiệm vụ. Vì thế, có thể khẳng định rằng, khi toàn Đảng, toàn dân,

toàn quân đã đồng tâm, đồng chí, đồng ý, đồng lòng thì chắc chắn cuộc cách mạng này sẽ thành công như mong đợi và đất nước sẽ vươn mình trong kỷ nguyên phát triển mới.

4. Kết luận

Tư tưởng Hồ Chí Minh là ánh sáng soi đường, là mạch nguồn sức mạnh nội sinh, định hướng Đảng kiên trì mục tiêu tinh gọn bộ máy chính trị. Giá trị cốt lõi nằm ở tầm nhìn sâu rộng về một nhà nước thật sự của dân, do dân, vì dân, đòi hỏi sự tinh khiết, hiệu lực và tiết kiệm trong từng khâu vận hành. Người thấu suốt rằng, bộ máy cồng kềnh, chồng chéo không chỉ làm suy yếu năng lực quản trị quốc gia, mà còn xói mòn niềm tin của nhân dân. Bởi vậy, tinh gọn bộ máy theo tư tưởng Hồ Chí Minh không đơn thuần là phép cộng trừ cơ học về nhân sự, mà là cuộc cách mạng về chất, hướng đến xây dựng một hệ thống chính trị thực sự vì lợi ích tối cao của quốc gia, của nhân dân, nơi mỗi cán bộ, mỗi tổ chức đều là những “công bộc” tận tâm, hiệu quả, góp phần kiến tạo một Việt Nam hùng cường và thịnh vượng

(1) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, t.2, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, tr.284

(2), (6), (12) và (20) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, Sđd, t.8, tr.155, 219, 132 và 155

(3), (10), (15), (21) và (22) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, Sđd, t.6, tr.64, 15, 370, 64 và 417

(4), (5) và (8) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, Sđd, t.4, tr.12-13, 146 và 42

(7), (13) và (14) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, Sđd, t.13, tr.123, 314 và 315

(9) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, Sđd, t.9, tr.361

(11) và (17) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, Sđd, t.7, tr.432 và 367

(16) Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, t.I, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021, tr.104

(18), (19) và (23) *Phát biểu của Tổng Bí thư Tô Lâm tại Hội nghị toàn quốc quán triệt, triển khai tổng kết việc thực hiện Nghị quyết số 18*, <https://nghean.dcs.vn/vi-vn>, ngày 02/12/2024